

Suurten yritysten energiakatselmukset

Kysymykset ja vastaukset 31.8.2022

Yrityksen energiakatselmuksen uusiminen

1. Yritys on tehnyt edellisen yrityksen energiakatselmuksen 5.12.2020. Miten katselmus pitää uusia?

Suuren yrityksen on uusittava yrityksen energiakatselmuksensa viimeistään neljän vuoden välein eli yrityksen tuli tehdä uusi yrityksen energiakatselmuksraportti 5.12.2024 mennessä. Vaatimukset katselmukselle ovat samat kuin aikaisemminkin.

Yrityksen energiakatselmukseen sisältyvät kohdekatselmukset voi olla tehtynä neljän vuoden sisällä ennen yrityksen energiakatselmuksraportin päiväystä eli välillä 5.12.2020-5.12.2024.

- Kohdekatselmuksien tekoa ei siis tarvitse eikä kannata jättää viime tippaan.
- Edellisessä yrityksen energiakatselmuksraportissa on tehty suunnitelma siitä, mitä kohteita on tarkoitus kohdekatselmoida seuraavan neljän vuoden aikana. Tarkista suunnitelma ja tee kohdekatselmuksia sen mukaisesti, mikäli suunnitelma on edelleen ajankohtainen.

Voit tehdä yrityksen energiakatselmuksen omin voimin tai käyttää siihen ulkopuolista energiategokkuuden ammattilaista. Listan pätevyityneistä vastuuhenkilöistä löydät Energiaviraston verkkosivuilta. Kohdekatselmuksen tekijöille ei ole pätevyysvaatimuksia. Yrityksen energiakatselmuksen vastuuhenkilö vastaa, että kohdekatselmukset tehdään laadukkaasti.

Energiakatselmus palvelee ensisijaisesti yrityksen toimintaa. Katselmuksessa yritys saa ehdotuksia, miten energiankäyttöä voi tehostaa ja samalla pienentää energiakuluja. Näitä mahdollisuuksia ei kannata jättää käyttämättä.

2. Milloin yrityksen energiakatselmus pitää olla tehtynä, jos yrityksestä on tullut suuri vuonna 2021?

Jos yritys on ylittänyt suuren yrityksen rajat vuonna 2021, niin sen tulee tehdä yrityksen energiakatselmuksraportti vuoden 2025 loppuun mennessä.

3. Voiko kohdekatselmuksen uusia jo katselmoituun kohteeseen, johon on tullut merkittävästi lisätilaa käyttöön?

Kyllä voi. Huomioitavaa kuitenkin, että yrityksen energiakatselmuksen tulee sisältää suunnitelma seuraavaan yrityksen energiakatselmukseseen sisällytettävistä kohdekatselmuksista ja niiden ajankohdista. Seuraavan neljän vuoden aikana tehtävät kohdekatselmukset tulisi siis päättää jo etukäteen.

Suunnitelmasta on mahdollista poiketa perustellusta syytä, kun huomataan, ettei sen toteuttaminen ei ole järkevää tai mahdollista esim. kohteiden myynnin tai jonkin kohteen suuren energiansäästöpotentiaalın takia.

4. Yrityksellä on yksittäinen tehdaskiinteistö. Voiko uusintakatselmuksen kohdistaa vain jäähdytys- tai paineilmajärjestelmään?

Kyllä voi, mutta asiaa arvioidaan tapauskohtaisesti. Uusintakatselmuksen voi esim. toteuttaa sellaisiin prosesseihin tai niiden osiin, jotka vastaavat yli 10 % yrityksen energiankulutuksesta. Epäselvissä tapauksissa kannattaa olla yhteydessä Energiavirastoon.

5. Kuinka aikaisemmin kohdekatselmusten siirtotiedostossa ehdotetut toimenpiteet käsitellään uudessa yrityksen energiakatselmusraportissa?

Siirtotiedoissa esitetään vain ne toimenpide-ehdotukset, jotka ovat löytyneet kyseisellä katselmuskerralla. Laki ei velvoita käsittelemään vanhoja ehdotettuja toimenpiteitä yrityksen energiakatselmusraportissa, mutta jos haluaa tehdä hyvän ja laadukkaan raportin, niin ilman muuta ne kannattaa sisällyttää raporttiin.

Energiatehokkuussopimuksissa mukana oleva yritys voi seurata ja raportoida toimenpide-ehdotuksia sopimusten järjestelmässä.

Keitä velvoite koskee?

6. Suurille yrityksille pakollista

Energiatehokkuuslaki velvoittaa suuret yritykset toimialasta riippumatta tekemään yrityksen energiakatselmuksen neljän vuoden välein. Ensimmäiset vuonna 2015 tehdyt lakisääteiset energiakatselmuksesi tuli uusia joulukuuhun 2019 mennessä.

Suuri yritys, jos havahdut vasta nyt lakivelvoitteeseen, toimi näin:

1. Ota yhteyttä Energiavirastoon saadaksesi lisäohjeita ja sopiaksesi aikataulun yrityksesi energiakatselmuksen toteutukseen.
2. Yrityksen energiakatselmus edellyttää pätevyntyneen vastuuhenkilön käyttöä. Voit tehdä katselmuksen omin voimin tai käyttää siihen ulkopuolista energiategokkuuden ammattilaista. Listan pätevyntyneistä vastuuhenkilöistä löydät Energiaviraston verkkosivuilta.

7. Jos firmalla on kolme toimipistettä ja jokaisessa 100 henkilöä, kuuluuko se velvoitteen piiriin?

Yritys kuuluu velvoitteen piiriin, sillä henkilömäärä ylittää 250, joka on suuren yrityksen raja-arvo.

8. Koskeeko tarkastelu toimintaa vain Suomessa vai kaikkia maita vai vain EU-maita? Sisällytetäänkö ulkomailla olevat toiminnot yrityksen energiakatselmukseen?

Kun on selvinnyt, että yritys on suuri yritys, siirrytään tarkastelemaan sen velvoitteiden sisältöä. Yrityksen on sisällytettävä yrityksen energiakatselmukseen tiedot sen energiankulutuksesta ja kulutuksien jakautumisesta Suomessa. Yrityksen energiakatselmus tehdään vain Suomen aluerajojen sisällä tapahtuvasta toiminnasta ja se sisältää vain Suomessa käytetyn energian. Muissa EU:n jäsenmaissa olevat toiminnot ovat aina sen kyseisen jäsenmaan lainsäädännön piirissä.

9. Koskeeko energiatehokkuuslaki myös suuria asuinkiinteistöjen omistajia ja edellyttääkö katselmuksia niissä?

Koskee, mikäli suuren yrityksen määritelmä täyttyy.

10. Kuuluvatko kunnat veloitteen piiriin, jos henkilöstöä on yli 250 tai liikevaihto yli 50 milj. € ja liikevaihto yli 43 milj. €?

Kunnat ja kuntayhtymät eivät kuulu veloitteen piiriin. Jos kunta omistaa osakeyhtiön, niin yhtiö kuuluu veloitteen piiriin, mikäli se itsessään ylittää suuren yrityksen rajat.

11. Miten käsitellään liiketoimintaa harjoittavat säätiöt ja osuuskunnat?

Taloudellista toimintaa harjoittavat säätiöt ja osuuskunnat kuuluvat veloitteen piiriin.

12. Onko energiatehokkuuslaissa erityisvaatimuksia IT-laboratorioille?

Energiatehokkuuslaki koskee suuria yrityksiä toimialasta riippumatta. Jos yritys täyttää suuren yrityksen määritelmän, niin yrityksen energiakatselmus on pakollinen.

13. Jos Yhtiö Oyj tai Yhtiö Oy omistaa muita suuria yhtiöitä (tytär- tai osaomistusyhtiöitä), tuleeko kaikkien yhtiöiden tehdä erilliset yrityksen energiakatselmoinnit vai riittääkö, että emoyhtiö tekee?

Kyseisessä tapauksessa emoyhtiö voi vapaasti valita:

- a) Yksi yrityksen energiakatselmus, johon sisällytetään kaikkien konsernin yhtiöiden energian käyttö. Kohdekatselmusten kohteet saa valita vapaasti mistä yrityksistä vain, kunhan määrävaatimus täyttyy.
- b) Jokainen suuri yhtiö tekee oman yrityksen energiakatselmuksen, jolloin kohdekatselmuksia tulee tehdä aina sen kyseisen yhtiön kohteisiin.

14. Miten kannattaisi menetellä, kun konsernilla on kaksi energiamielessä toisistaan täysin poikkeavaa toimialaa, jossa toinen osa toiminnasta on teollista valmistusta ja toinen palveluliiketoimintaa. Energiakatselmusmielessä näitä toimintoja olisi järkevää tarkastella omina toimintoinaan, mutta antaako energiatehokkuuslaki tähän mahdollisuuden?

Tilanteessa voi vapaasti valita tehdäänkö yksi konsernin yhteinen energiakatselmus vai tekevätkö liiketoiminnat omat katselmuksensa. Eli siis palveluyritys voi tehdä oman katselmuksen ja teollinen yritys oman.

15. Laivayhtiö tekee energiaselvityksen Ahvenanmaan maakuntahallitukselle. Tuleeko selvitys tehdä myös Energiavirastolle?

Ahvenanmaa katsotaan omaksi erillisalueekseen, jota koskee oma lainsäädäntö ja asetukset.

Mikäli yritys on rekisteröity Ahvenanmaalle, niin raportointi Ahvenanmaan viranomaisille riittää silloin, kun yritys ei ylitä suuren yrityksen rajoja manner-Suomen puolella.

Katselmukset

16. Mitä yrityksen energiakatselmuksen tulee sisältää?

Yrityksen energiakatselmuksen vähimmäisvaatimukset on esitetty [energiatehokkuuslain](#) 8 §.

1. Yrityksen energiakatselmuksen tulee sisältää yrityksen kaikkien energiankäyttökohteiden energiankulutusprofiilit yhden vuoden osalta (jos mahdollista, niin edeltävä täysi kalenterivuosi). Vähimmillään se tarkoittaa sitä, että kuvataan kaikki toiminnot, joissa energiaa käytetään (esim. rakennukset ja kuljetukset), sekä ilmoitetaan niiden energiankulutukset energialajeittain (esim. kaukolämpö, maakaasu, kevyt polttoöljy, sähkö). Yrityksen oman tarpeen mukaan energiankäyttökohteista kannattaa listata lisäksi myös muuta tietoa, kuten esimerkiksi koko, ikä, ominaiskulutukset, henkilömäärät, tehdyt korjaukset, tehdyt kohdekatselmuksia ym.
2. Tiettyyn määrään kohteista tulee tehdä kohdekatselmuksia eli yksittäisessä energiankäyttökohteessa paikan päällä tehtyjä katselmuksia, joissa etsitään energiansäästötoimenpide-ehdotuksia. Vaadittava kohdekatselmusten määrä suhteutetaan yrityksen energiankäytön tai rakennusten/toimipaikkojen määrään. [Valtioneuvoston asetuksessa](#) määrätään kohdekatselmusten määrästä. Tehdyt kohdekatselmuksien raportit voi esimerkiksi laittaa yrityksen energiakatselmuksen liitteiksi. Yrityksen energiakatselmuksia voi sisältää kohdekatselmuksia, jotka on tehty edeltävän neljän vuoden aikana yrityksen energiakatselmuksien päiväyksestä taaksepäin.
3. Yrityksen energiakatselmuksessa tulee esittää keskeiset kohdekatselmusten tulokset ja merkittävät muut yrityksen energiategokkuutta parantavat toimenpiteet, jotka on jo tehty, ovat suunnitteilla tai vaativat lisäselvitystä.
4. Yrityksen energiakatselmuksen tulee sisältää suunnitelma seuraavaan yrityksen energiakatselmukseseen sisältyvistä kohdekatselmuksista ja niiden ajankohdista. Seuraavan neljän vuoden aikana tehtävät kohdekatselmuksia tulisi siis päättää etukäteen, mutta tarvittaessa suunnitelmasta voi poiketa perustellusta syystä muuttuneen tilanteen, kuten tilamuutosten takia.

17. Missä on määritelty kohdekatselmusten vähimmäisvaatimukset?

Kohdekatselmusten vähimmäisvaatimukset on määritelty [työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa](#).

18. Pelastaako riittävien kohdekatselmusten teko yrityksen energiakatselmuksien teolta?

Ei pelasta, sillä yrityksen energiakatselmuksien raportti on tehtävä myös.

19. Mitä tietoja yrityksen energiakatselmuksista ja kohdekatselmuksista tulee ilmoittaa Energiavirastoon?

Jokaisesta yrityksen tekemästä kohdekatselmuksista tulee täyttää keskeiset tiedot Energiaviraston verkkosivuilta löytyvään siirtotiedostoon ja lähettää se sähköpostitse osoitteeseen katselmuks@energiavirasto.fi. Muuta ei tarvitse lähettää muutoin kuin, jos Energiavirasto erikseen pyytää. Yrityksen tulee toimittaa Energiaviraston pyynnöstä yhden kuukauden kuluessa yrityksen energiakatselmuksien raportti, kohdekatselmuksien raportti tai mahdolliset sertifiointitodistukset.

20. Yrityksessä on toimipisteitä yli 100. Tuleeko kaikkiin toimipisteisiin tehdä kohdekatselmus joka neljäs vuosi?

Ei, kohdekatselmuksia tulee tehdä yhteensä 10 kpl neljän vuoden aikana tai vaihtoehtoisesti kohdekatselmuksilla tulee kattaa vähintään 10 % yrityksen kokonaisenergiankäytöstä. Kohdekatselmuksen määrävaatimus on asetettu valtioneuvoston asetuksessa kohdekatselmuksista (3§).

21. Kohdekatselmusten määrä voidaan laskea rakennusten tai toimipaikkojen mukaan. Mitä tällä tarkoitetaan?

Yritys voi laskea vaadittavan kohdekatselmusten määrän myös joko yrityksen rakennusten **tai** toimipaikkojen mukaan. Jos kohdekatselmusten määrää lasketaan tällä vaihtoehdolla, niin katselmuksen kohteena on

- koko rakennus, jos kohdekatselmusten määrä lasketaan rakennusten mukaan tai
- koko toimipaikka, jos kohdekatselmusten määrä lasketaan toimipaikkojen lukumäärän mukaan.

Lähtökohta toimipaikan määrittelyyn on, että toimipaikaksi katsotaan yhdessä osoitteessa olevat yrityksen toiminnot. Jos yritys on vuokralla kiinteistössä, niin myös tämä katsotaan yrityksen toimipaikaksi.

Kohdekatselmuksen kohteena on vain se osuus energiankäytöstä, josta yritys maksaa mitattuun kulutukseen perustuen.

22. Voiko yrityksen energiakatselmuksen ja kohdekatselmuksen tehdä englanniksi?

Kyllä, raportit voi tehdä suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi.

23. Mikä on yrityksen energiakatselmuksen vastuhenkilö englanniksi?

Enterprise energy auditor.

24. Jos yrityksellä on Suomessa useita toimipaikkoja, joiden energiakustannukset ovat kuitenkin alle 15 000 € per toimipaikka (vapautus kohdekatselmoineista). Tuleeko yrityksen tehdä kuitenkin yrityksen energiakatselmus?

Kyllä tulee tehdä. Kaikki yrityksen toimipaikat on oltava mukana yrityksen energiakatselmuksessa, vaikka niihin ei tarvitsisi tehdä kohdekatselmuksia.

25. Jos suuri yritys on sekä kiinteistön omistaja että tilojen vuokralainen, niin ketä katselmusvelvoite koskee?

Katselmuksen kohteena on se energiankäyttö, josta yritys mitatun kulutuksen perusteella maksaa. Mitattu energia kuuluu sen yrityksen ”velvoitteeksi”, joka maksaa sitä mitattuun kulutukseen perustuen.

26. Onko neljän vuoden välein tehtävä katselmus oltava joka kerta laaja Motivan mallin mukainen, vai voiko sen tehdä jollakin kevyemmällä versiolla?

Yrityksen energiakatselmukseen sisältyvän kohdekatselmuksen vähimmäisvaatimukset on esitetty työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa. Katselmuksen ei tarvitse olla Motivan mallin mukainen. Motivan mallin mukaisia katselmusohjeita ja malliraportteja voi hyödyntää kohdekatselmusraportin teossa, mutta se on vapaaehtoista.

27. Missä laajuudessa seuraavat katselmukselle tulee toteuttaa ensimmäisen laajan katselmuksen jälkeen? Verkko ja laitoskanta eivät neljässä vuodessa ehdi muuttua merkittävästi. Riittääkö ensimmäisen katselmuksen päivittäminen?

Valtioneuvoston asetuksella säädetään kohdekatselmusten otoksesta. Tilanteissa, jossa yrityksellä on yksi voimalaitos, edellisen katselmuksen päivittäminen on hyväksyttävissä. Jos laitoksia olisi 10, ei velvoitetta voi kuitata päivittämällä yhden ja saman voimalaitoksen katselmusta, vaan kohdekatselmuksen kohteen tulisi olla eri. Kohdekatselmusten valintaa on kuvattu tarkemmin energiatehokkuuslain 9§.

28. Ns. kylmänä vuokratut kohteet, joiden energiankulutus on vuokralaisen vastuulla.

- **Kuka on raportointivelvollinen energiankulutuksesta, täytyykö omistajan jatkossa vastata myös vuokraamiensa tilojen energiankulutuksen seurannasta?**
- **Katsotaanko suureksi yritykseksi tiloissa toimiva vuokralainen vai kiinteistön omistaja?**

Kylmänä vuokrattujen tilojen energiankäyttö kuuluu kokonaan vuokralaisen velvoitteeseen. Vuokralaisen tulee siis esittää omassa yrityksen energiakatselmusraportissaan kohteen edellisvuoden energiankulutus sekä tarvittaessa tehdä kohteeseen kohdekatselmus.

Kiinteistön omistajan ei tarvitse ilmoittaa kyseisen kohteen energiankulutusta omassa yrityksen energiakatselmuksessaan, eikä tarvitse tehdä siihen kohdekatselmusta. Riittää, että kiinteistön omistavan yrityksen energiakatselmusraportissa mainitaan, että yritys on vuokrannut kyseisen kohteen.

Vuokralaistilanteissa energiankulutus kuuluu siis sen yrityksen vastuulle, joka maksaa energian mitattuun kulutukseen perustuen: kylmänä vuokratun kiinteistön osalta siis vuokralaiselle. Kyseisissä tapauksissa kohde tulee huomioida sekä kiinteistön omistajan että vuokralaisen yrityksen energiakatselmusraportissa.

29. Tarvitseeko suojeltuihin (Museovirasto) kohteisiin tehdä kohdekatselmuksia?

Kyllä, vastaavalla tavalla kuin muihinkin kohteisiin.

30. Katsotaanko energian hankinnaksi oman sivutuotteen polttamista?

Esim. saha-/puutuotefirma, joka tuottaa lämpönsä polttamalla omaa jätepuutaan?

Oman sivutuotteen polttamista (jätepuu) ei lasketa energiankäytöksi.

31. Mikä lasketaan energiankäytöksi energiaa tuottavilla laitoksilla?

Energiaa tuottavilla laitoksilla energiankäyttö lasketaan hankitun polttoaineen perusteella.

32. Mikä on polttoaineen kylmäaseman energiankäyttöä, huomioidaanko myytävä polttoaine?

Energiankäytöksi lasketaan vain kylmäaseman käyttämä energia, kuten valaistuksen ja mittareiden sähkön kulutus ym. Myytävän polttoaineen osuuden voi jättää huomioimatta.

33. Lasketaanko tähän energiankäyttöön mukaan sähköverkko-yhtiöllä sähköverkon häviöt?

Sähkön siirto- ja jakeluverkko-yhtiöiden osalta kokonaisenergiankäyttöön ei lueta ollenkaan siirrettyä tai

verkon häviöenergiaa.

34. Lasketaanko suurten yritysten pakollisiin katselmuksiin liittyen yrityksen henkilölukuun (250) vuokratyövoimaa?

Vuokratyöntekijöitä ei lasketa mukaan, vaan ne kuuluvat ne vuokranneen yrityksen työntekijämäärään.

35. Tarvitseeko autojen kulutuksia ilmoittaa yrityksen energiakatselmusraportissa, jos niiden kulutus on erittäin pientä yrityksen kokonaisenergiankulutukseen verrattuna?

Liikennevälineiden energiankulutuksen voi jättää huomioimatta, mikäli niiden yhteenlaskettu energiankulutus on marginaalista verrattuna yrityksen kokonaisenergiankulutukseen (alle 1 %).

Tässäkin tapauksessa liikennevälineiden määrät tulee ilmoittaa yrityksen energiakatselmusraportissa.

Mikäli liikennevälineiden energiankäyttö on kuitenkin merkittävämpää, tulee liikennevälineiden määrät ja energiankäyttö ilmoittaa yrityksen energiakatselmuksessa yhden vuoden osalta. Liikennevälineisiin ei kuitenkaan tarvitse tehdä kohdekatselmuksia eikä niitä lasketa kohdekatselmusten kokonaisenergiankäyttöön.

36. Yritys myy tuotteen asiakkaalle toimitettuna. Tuleeko kuljetuksen energiankulutus huomioida yrityksen energiakatselmuksessa, jos kuljetus ostetaan kokonaisuudessaan palveluntarjoajalta?

Yrityksen energiakatselmukseen sisällytetään vain yrityksen oma energiankäyttö, joten alihankkijoiden energiankulutusta ei tarvitse huomioida. Mikäli yritys maksaisi palveluntarjoajalle erikseen polttoaineista kulutukseen perustuen, niin tällöin polttoaineet sisältyisivät energiakatselmukseen.

37. Tarvitseeko asfalttiasemille ja murskaamoille tehdä kohdekatselmuksia?

Asfalttiasemille ja murskaamoille ei yleensä ole taloudellisesti kannattavaa tehdä kohdekatselmuksia, joten ne voidaan jättää kohdekatselmusten osalta huomioitta (vertaa liikennevälineet). Niiden energiankulutukset yhden vuoden osalta tulee kuitenkin esittää yrityksen energiakatselmusraportissa.

38. Kuuluvatko rakennustyömaat kohdekatselmusvelvoitteen piiriin?

Rakennustyömaat ovat luonteeltaan lyhytkestoisia ja jatkuvasti muuttuvia, jonka seurauksena niihin on sekä hankalaa tehdä kohdekatselmuksia, että hyötyjen saaminen on kyseenalaista. Siten työmaihin ei tarvitse tehdä kohdekatselmuksia eikä niitä myöskään tarvitse ottaa kohdekatselmusten laskennassa huomioon.

39. Kohdekatselmusten siirtotiedostossa pitää ilmoittaa kohteen lämmitysenergian kulutus normeerattuna. Mihin normeeraus tehdään: kohteen paikkakuntaan vai Jyväskylään?

Lämmitysenergiankulutus tulee normeerata kohteen oman paikkakunnan normaalivuoden mukaan.

Ohjeet normeeraukseen löytyvät osoitteesta:

[https://www.motiva.fi/julkinen_sektori/kiinteiston_energian_kaytto/kulutuksen_normitus](https://www.motiva.fi/julkinen_sektori/kiinteiston_energian kaytto/kulutuksen_normitus)

40. Mitä kohdekatselmusten määrän laskennassa oleva energiankulutus 15 000 € vuodessa tarkoittaa?

Kohdekatselmusten määrän laskennassa oleva raja 15 000 € sisältää energian kulutusmaksujen lisäksi myös kaikki kiinteät energianhankintaan liittyvät maksut kuten perusmaksut, tehomaksut,

mittarivuokrat, siirron, sähköveron jne., mutta ei arvonlisäveroa.

41. Miten valita kohdekatselmuksen kohde järkevästi, kun yritys toimii yhdessä rakennuksessa, jonka suurimmat kulutuskohteet (LVI ja valaistus) on joko katselmoitu edellisellä kerralla tai vasta saneerattu?

Tässä kannattaa huomioida rajat. Vain kohteisiin, joissa energiankäyttökustannukset ovat yli 15 000 € vuodessa ja pinta-ala yli 500 m², pitää tehdä kohdekatselmuksia.

Jos rajat ylittyvät ja kaikki oleelliset energiankulutuskohteet on jo katselmoitu, niin se ei kuitenkaan poista kohdekatselmuksvaatimusta, että vähintään 10 % kokonaisenergiankäytöstä pitää kohdekatselmoida.

Kohdekatselmuksen tekeminen uudestaan jo katselmoituun kohteeseen on kuitenkin varsin helppoa ja siinä pärjää hyvin vähällä työllä, jos muutoksia ei ole tullut.

42. Miten kohdekatselmus tulee tehdä, jos koko yrityksen toiminta on toimistotyötä ja ainoastaan sähköstä maksetaan?

Myös tässä kannattaa huomioida rajat, että vain kohteisiin, joissa energiankäyttökustannukset ovat yli 15 000 € vuodessa ja pinta-ala yli 500 m², pitää tehdä kohdekatselmuksia.

Hyvin perustellen on mahdollista, että tällaisissa tapauksissa voidaan kohdekatselmoida esim. ilmanvaihto, vaikka siitä ei maksettaisi kulutuksen mukaan. Tällaisissa tapauksissa tulee olla Energiavirastoon yhteydessä.

KOULUTUS/PÄTEVYYDET

43. Mistä löytyy tietoa yrityksen energiakatselmuksen vastuuhenkilökoulutuksista?

Avoinna olevat koulutukset löytyvät Motivan verkkosivuilta: www.motiva.fi/tapahtumat

44. Voiko yrityksen energiakatselmuksen vastuuhenkilönä toimia ulkopuolinen konsultti?

Kyllä, ulkopuolinen konsultti voi toimia yrityksen energiakatselmuksen vastuuhenkilönä samoin ehdoin kuin yrityksen oma työntekijäkin.

45. Voiko energiakatselmuksen vastuuhenkilö toimia suuren yrityksen energiakatselmuksen vastuuhenkilönä sekä tehdä yritykselle kohdekatselmuksia?

Kyllä voi. Kohdekatselmusten tekijöille ei ole säädetty pätevyysvaatimuksia. Kohdekatselmuksia tulee kuitenkin tehdä riippumattomasti, mikä tarkoittaa, että esim. prosessinhoitaja ei saa kohdekatselmoida omaa prosessiaan. Sen sijaan toisen prosessin hoitaja voi olla kohdekatselmuksen tekijä. Tämä rajoite johtuu siitä, että henkilö voi tulla sokeaksi omalle työlleen.

Yrityksen energiakatselmuksen vastuuhenkilön vastuulla on, että kohdekatselmuksia täyttävät laissa ja asetuksissa määritellyt vaatimukset.

46. Voiko Motivan katselmoijapätevyyden omaava toimia yrityksen energiakatselmuksen vastuuhenkilönä?

Ei voi. Motivan pätevyyden omaava henkilö pystyi toimimaan vuoden 2016 loppuun saakka yrityksen energiakatselmuksen vastuuhenkilönä, mutta sen jälkeen on yrityksellä oltava yrityksen energiakatselmuksen vastuuhenkilö, joka on suorittanut Energiaviraston järjestämän vastuuhenkilökoulutuksen ja -kokeen.

On siis kahdenlaisia pätevyksiä:

- Yrityksen energiakatselmuksen vastuuhenkilöpätevyys, joka oikeuttaa toimimaan yrityksen energiakatselmuksen vastuuhenkilönä suurten yritysten energiakatselmuksissa.
- Motivan energiakatselmoijapätevyys, joka oikeuttaa toimimaan katselmoijana tuetuissa Motivan mallisissa energiakatselmuksissa PK-yrityksille ja kunnille.

47. Voinko osallistua koulutukseen ja saada pätevyyden, vaikka en ole työsuhteessa?

Kyllä voit. Työsuhteen voimassaololla ei ole vaikutusta koulutukseen osallistumiseen ja pätevyyden saamiseen.

48. Onko kohdekatselmuksen tekijälle pätevyysvaatimuksia?

Kohdekatselmusten tekijöillä ei ole säädetty pätevyysvaatimuksia. Kohdekatselmuksen tekijä voi olla yrityksen oma työntekijä tai ulkopuolinen. Yrityksen energiakatselmuksen vastuuhenkilön vastuulla on, että kohdekatselemukset täyttävät laissa ja asetuksissa määritellyt vaatimukset. Kohdekatselemukset tulee tehdä riippumattomasti, joka tarkoittaa sitä, että esimerkiksi prosessinhoitaja ei saa kohdekatselmoida omaa prosessiaan. Sen sijaan esimerkiksi yrityksen energiapäällikkö tai toisen prosessin hoitaja voi olla kohdekatselmuksen tekijä.

49. Voiko muissa jäsenvaltioissa myönnetyllä pätevyydellä tehdä yrityksen energiakatselmuksen Suomessa?

Ei voi. Yrityksen energiakatselmuksen vastuuhenkilön pätevyys tulee olla Suomessa myönnetty.

Suomessa myönnetyllä yrityksen energiakatselmuksen vastuuhenkilöpätevyydellä voi toimia yrityksen energiakatselmuksen vastuuhenkilönä useissa EU-maissa, mutta se tulee selvittää tapauskohtaisesti kyseisen maan viranomaiselta.

SERTIFIKAATIT

50. Jos yritys tekee yrityksen energiakatselmuksen, niin silloin ei tarvita ISO 50001- tai ETJ+-järjestelmiä?

Jos tekee yrityksen energiakatselmuksen, niin silloin ei tarvitse ISO 50001- tai ETJ+ -järjestelmiä lain velvoitteen täyttämiseksi.

51. Miten energiatehokkuuslain vaatimukset pystytään linkittämään parhaiten jo olemassa olevaan ISO 14001 -ympäristöjärjestelmään?

Energiavirasto voi tehdä tulkintoja laista ja asetuksista sekä laatia yleisiä ohjeistuksia. Energiavirasto ei kuitenkaan voi neuvoa yksittäisiä yrityksiä siinä mitä niiden kannattaisi tehdä. Yritys kuitenkin vapautuu

energiakatselmusvelvoitteesta, mikäli sillä on käytössä sertifioitu ISO 14001 ja sertifioitu ETJ+ -energianhallintajärjestelmä.

52. Katselmoinnin voi korvata sertifioidulla ISO 14001 + ETJ+. Miten määritellään ETJ+? Edellyttääkö ETJ+ kohdekatselmuksien toteuttamista? Mikäli kohdekatselmuksset ovat pakollisia, mikä kattavuus vaaditaan (X% kiinteistökannasta?)

ETJ+:sta löytyy lisätietoa Motivan verkkosivuilta:

<https://www.motiva.fi/ratkaisut/energiakatselmustoiminta/pakollinen-suuren-yrityksen-energiakatselmus-energiatehokkuusjarjestelma-etj>

Jos yrityksellä on käytössä sertifioitu ISO 14001 ja sertifioitu ETJ+, niin kohdekatselmuksia ei vaadita, vaan yritys vapautuu näillä pakollisesta yrityksen energiakatselmusvelvoitteesta.

53. Kyseessä on suuri yritys, joilla on useita tehtaita Suomessa ja Euroopassa. Jos yritys on valinnut pakollisista katselmuksista vapauttavana sertifioidun ISO 50001 -järjestelmän.

- a) Jos yritys Oyj on sertifioinut jokaisen tehtaansa, mutta yritys Oyj:llä ei ole sertifikaattia, katsotaanko, että yritys on täyttänyt vapautukseen vaadittavat toimet? Yritys Oyj:llä on konsernitoimintojen alla mm. logistiikka- ja hankintapalveluita, jotka palvelevat tehtaita.
- b) Jos Yritys Oyj:llä on omistuksessaan Suomessa toimivia Yritys Oy yhtiöitä. Onko sen osaksi tai kokonaan omistamalla yhtiöillä velvollisuus pakkokatselmoiteihin tai siitä vapauttaviin toimiin? Vai riittääkö, että Yritys Oyj on hoitanut lakivelvoitteen käyttämällä vapauttavana ISO 50001 sertifiointia?
- c) Jos Yritys Oyj omistaa tehtaan Saksassa, jolla on jo ISO 50001 -sertifikaatti, katsotaanko tämän suomalaisen Yritys Oyj:n toimipaikaksi? Jos kyseinen saksalainen tehdas kuuluu Yritys Oyj:n omistamalle saksalaiselle AG:lle, onko saksalaisyhtiö katselmusvelvollinen Saksaan vai Suomeen?
 - a) Sertifioinnin tulee kattaa vähintään 95 % yrityksen tai konsernin energiankäytöstä Suomessa.
 - b) Mikäli konsernin emoyhtiön Yritys Oyj:n ISO 50001 -sertifikaatti kattaa yli 95 % konsernin kokonaisenergiankäytöstä, se vapauttaa koko konsernin yrityksen energiakatselmusvelvoitteesta, myös tytäryhtiöt.
 - c) Yritys Oyj:n omistamat Suomen ulkopuolella sijaitsevat tehtaat eivät ole Suomen lainsäädännön piirissä. Saksassa olevan tehtaan velvoitteet on säädetty Saksan lainsäädännössä.

54. Mistä käytännössä vapautuu, jos yrityksellä on ISO 50001, sertifioitu ISO 14001 + sertifioitu ETJ+ tai energiatehokkuussopimukseen liittyneellä yrityksellä on ETJ+? Aikataulusta? Direktiivin mukaisista yritystason energiakatselmuksesta ja kohdekatselmuksista? Vapautuuko myös oman talon katselmoijien pätevyysvaatimuksista?

Sertifioidut järjestelmät käytännössä tarkoittavat, että energiatehokkuuslain mukaista katselmusta ei tarvitse tehdä. Silloin kaikki tehdään järjestelmien mukaisesti, eikä yrityksellä siis tarvitse olla esim. yrityksen energiakatselmuksen vastuuhenkilöä. Järjestelmät määrittävät sen mitä yritys tekee, ja riippumaton akkreditoitu arvioija tarkastaa, että yrityksen toiminta on järjestelmien mukaista.

55. Konserni koostuu kolmesta suuresta yhtiöstä: A, B ja C. Yritys A on yritysten B ja C emoyhtiö Suomessa. Yrityksellä A ei ole ISO 14001 -sertifikaattia, eikä myöskään yrityksellä C. Kuitenkin yrityksen B toiminnasta on 100 % sertifioitu ISO 14001 mukaisesti ja koko konsernin energiankulutuksesta vähintään 95 % kohdistuu yrityksen B toimintaan. Riittääkö yrityksen B ISO 14001 -sertifiointi yhdistettynä ETJ+-järjestelmän sertifiointiin vapauttamaan konsernin energiakatselmus-velvoitteesta? Vai tuleeko sertifikaatti olla emoyhtiön A nimissä tai jopa kaikkien kolmen (A, B ja C) nimissä?

Kunhan 95 %:n kattavuus koko konsernin energiankulutuksesta täyttyy, niin se riittää. Sillä, minkä yhtiön nimissä sertifikaatti on, ei ole merkitystä.

56. Mitä, jos konserni muodostuu kolmesta suuresta yrityksestä, joista yhdellä on käytössä sertifioitu ISO 50001-energianhallintajärjestelmä?

Yritys, jolla on sertifioitu ISO 50001-järjestelmä, voidaan jättää yrityksen energiakatselmus-velvoitteen ulkopuolelle. Kyseisen yrityksen osalta ei siis tarvitse tehdä mitään, mutta muut kuuluvat velvoitteen piiriin. Jos kuitenkin sertifioitu ISO 50001 kattaa 95 % konsernin energiankäytöstä, niin se riittää koko konsernin osalta kattamaan velvoitteen.

57. Riittääkö, että emoyhtiö hakee ISO 50001 tai ETJ+ sertifikaatin, jos se sisällyttää omistamiensa yhtiöiden toiminnan sertifikaattiin? Sertifiointi kattaa 95 % yrityksen energiankäytöstä.

Riittää, kunhan tuo energiankäytön kattavuus on riittävä. ETJ+ ei yksin riitä, vaan sen lisäksi tarvitaan sertifioitu ISO 14 001 tai liittyminen energiatehokkuussopimusjärjestelmään.

58. Edellyttääkö laki ottamaan energiajohtamisjärjestelmän käyttöön esimerkiksi myyntitoimistoissamme, jotka ovat osa isoa yritystä?

Sertifioidulla johtamisjärjestelmällä (ISO 50001 tai ISO 14001 & ETJ+) on katettava vähintään 95 % yrityksen energiankäytöstä Suomessa, jotta yritys saa vapautuksen pakollisesta yrityksen energia-katselmuksesta. Eli myyntitoimistot voi jättää energiajohtamisjärjestelmän ulkopuolelle, kunhan vain em. kattavuus täyttyy.

Tarkennuksena vielä, että Suomen laki koskee vain Suomen toimintoja ja Suomessa käytettävää energiaa. Muiden EU-jäsenmaiden toimintojen osalta toimitaan aina kyseisen maan lakien mukaan.

Muut kysymykset

59. Valvotaanko yritysten energiakatselmusten tekoa?

Energiavirasto tarkastaa vuosittain yrityksen energiakatselmusraportteja valvontaan valituilta yrityksiltä. Jos valittu yritys ei toimita raporttia tai sertifikaattia Energiavirastolle 1 kk sisällä Energiaviraston pyynnöstä, niin Energiavirasto asettaa uuden määräajan, johon mennessä yrityksellä pitää olla yrityksen energiakatselmusraportti valmiina. Velvoitteen täyttämisen tehosteeksi asetetaan tarvittaessa uhkasakko. Jos tämänkään määräajan jälkeen yrityksellä ei ole raportti tehtynä, niin uhkasakko tuomitaan maksettavaksi.

60. Mitkä ovat olleet yrityksen energiakatselmusten yleisimmät virheet tai puutteet?

Valtaosa on hyvin tehtyjä. Yrityksen energiakatselmuksista unohtuu toisinaan suunnitelma tulevista kohdekatselmuksista.

Yleisimpiä puutteita kohdekatselmuksissa ovat seuraavat:

- Kohdetta on tarkasteltu vain pintapuolisesti.
- Kaikkia työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa määriteltyjä asioita ei löydy raportista. (Yrityksen energiakatselmuksen vähimmäisvaatimukset on esitetty [energiatehokkuuslain](#) 8§)
- Kaikkia energiankäytöltään merkittäviä järjestelmiä ei ole tarkasteltu.
- Kohdekatselmusten siirtotiedostojen lähettäminen on unohtunut.

61. Suuren yrityksen energiakatselmus muissa EU-maissa?

- Energiakatselmuksset ovat pakollisia suurille yrityksille kaikissa EU-maissa.
- Kaikki jäsenmaat ovat tehneet omanlaisensa lainsäädännön perustuen energiatehokkuusdirektiivin vaatimuksiin.
- Suurimmat eroavaisuudet eri EU-maiden lainsäädännössä koskevat:
 - vähimmäisvaatimuksia
 - katselmusten kattavuutta/katselmoitavien kohteiden määrää
- Suuren yrityksen määritelmä ei ole samanlainen kaikissa jäsenmaissa.

Katselmus tulee tehdä aina kyseessä olevan maan vaatimuksia noudattaen.

Energiatehokkuuslaki ei siis ulotu maan rajojen ulkopuolella oleviin yrityksen toimipaikkoihin.

62. Kuka vastaa Energiavirastossa lakivelvoitteen täyttämistä koskeviin kysymyksiin?

Energiavirastossa Timo Vihavainen (timo.vihavainen [at] energiavirasto.fi) tai Mirjami Ylinen (mirjami.ylinen [at] energiavirasto.fi).

Kysymyksiä voi toimittaa osoitteella: katselmuksset [at] energiavirasto.fi.